

ROTONDE

Kerkelijke contacten in Spanje

Arie Knoester

Wie naar Spanje kijkt met een kerkelijke bril op, denkt als vanzelf aan een RK bolwerk. Spanje is immers rooms.... Dat valt in het straatbeeld ook te zien; de namen van de vele beschermheiligen zijn overal te herkennen. Op veel plaatsen zijn eeuwenoude en imposante kerkgebouwen te bewonderen. Bijna iedereen is lid van 'de kerk', ook al bezoekt men zelden of nooit een dienst. Het rooms-katholicisme heeft de volksaard zonder meer gestempeld. In het moderne Spanje is 'Rome' ook nog vaak met het openbare leven verweven; 'anders'-denkenden worden vaak on-Spaans gevonden.

Toch zijn zulke minderheden er wel: zo zijn er bijvoorbeeld pinkstergelovigen en evangelische gemeenschappen in veel variaties, vaak gesteund door buitenlandse geloofsgenoten. In de bonte wereld van deze kleine protestantse minderheid valt weer een volgende minderheid te onderscheiden: de gereformeerde christenen....

In contact met protestantse christenen in Spanje

Het zal duidelijk zijn dat de protestantse christenen in Spanje in heel kleine groepjes leven. Met heel beperkte middelen probeert men een eigen kerkelijk leven in stand te houden. Het ontbreekt de lokale gemeenschappen daarbij aan heel veel. Aan hun geloof kan echter vaak een voorbeeld genomen worden! De voorgangers hebben meestal een beperkte theologische opleiding genoten, bijvoorbeeld aan een buitenlandse bijbelschool. Zij verrichten, net als de apostel Paulus, hun kerkelijke activiteiten vaak naast een gewone dagtaak. In de meeste gevallen zijn de gemeenschappen gewoon te klein om een betaalde predikant in dienst te hebben. Er is grote behoefte aan degelijk bijbelcommentaar en aan goede lectuur.

Vanuit de Gereformeerde Kerken zijn de eerste contacten met deze christenen ontstaan in de jaren vijftig, met name tijdens de zakenreizen van br. F.J. Kerkhof uit Rijswijk. Vanaf het begin was het duidelijk dat de Spaanse broederschap geholpen moest worden, zowel in materieel als in geestelijk opzicht. Daartoe werd binnen de kerk te Rijswijk een commissie gevormd en werd ook hulp gezocht bij het kerkverband. Voor het vertalen van gereformeerde lectuur werd de stichting FELiRE opgericht (vertaald: fonds voor de uitgave van reformatorische literatuur).

Na de kerkelijke breuk in de jaren zestig werd de hulpverlening aan de Spaanse broederschap via twee commissies voortgezet. Vanuit Rijswijk werkte een Nederlands gereformeerde commissie; hier werd onder meer het literatuurwerk van FELiRE verder uitgebouwd. Binnen de Gereformeerde Kerken werd na enkele jaren de kerk te Bussum, later Bussum-Huizen, verantwoordelijk. Via de commissie Steun Broederschap Spanje (SBS) werden verschillende predikanten jarenlang geestelijk en materieel ondersteund en werd toegewerkt naar de vorming van een gereformeerd kerkverband in Spanje. Gelukkig heeft het werk ten behoeve van de Spaanse broederschap nauwelijks onder de Nederlandse verdeeldheid geleden. SBS heeft bijvoorbeeld verschillende FELiRE-activiteiten financieel kunnen ondersteunen. Zo werd recent nog geholpen om de uitgave van *Zo rijk als Job* (Tan ricos como Job) van ds. C. Bijl en van *De tien geboden* (Diez Mandamientos) van prof. J. Douma te financieren. Via ds. Ricardo Cerni uit Barcelona worden deze boeken ook in Zuid-Amerika verspreid!

Op weg naar een gereformeerd kerkverband

De protestantse gemeenschappen in Spanje hechten in het algemeen sterk aan de eigen zelfstandigheid. Ook al zijn er contacten met min of meer verwante groepen, er is meestal geen sturend en/of corrigerend optreden van een eigen kerkverband. In deze sfeer worden onbijbelse inzichten echter niet voldoende onderkend en/of bestreden. Ook laat men zo al te gemakkelijk mogelijkheden liggen om elkaar tot hulp te zijn. De commissie SBS heeft er dan ook naar gestreefd om zijn gesprekspartners van deze nadelen te overtuigen. Helaas zonder veel direct resultaat; in de loop der jaren moest met verschillende predikanten het contact toch weer verbroken worden.

Des te groter was de vreugde toen enkele predikanten met wie SBS geen directe contacten onderhield, zelfstandig besloten om een gereformeerd kerkverband te vormen (1988): het ontstaan van de *Iglesias Reformadas de España*. De IRE-kerken besloten voorts om contact te zoeken met de Gereformeerde Kerken in Nederland. Vanaf dat moment heeft SBS zich op het beleidsmatige vlak terughoudend opgesteld. Immers, de contactoefening met buitenlandse kerkverbanden is binnen de Gereformeerde Kerken voorbehouden aan het deputaatschap *Betrekkingen Buitenlandse Kerken* (BBK). Ten aanzien van de nog vrije *Iglesia Cristiana Reformada* te Madrid, een gemeente waarmee Bussum-Huizen jarenlang een heel intensieve relatie heeft gehad, werd door SBS daarna het beleid gevoerd om óók deze kerk tot aansluiting bij het IRE-kerkverband te bewegen. Groot was de dankbaarheid toen in oktober jl. deze wens vervuld werd.

Iglesias Reformadas de España

Het IRE-kerkverband wordt nu gevormd door de kerken te Barcelona, Madrid, Málaga, Mataró, Sevilla en Tenerife. Naar Nederlandse begrippen zijn het stuk voor stuk kleine kerken. In totaal zijn er bijna driehonderd leden en circa vijftig vaste gasten. Dan valt ook goed te begrijpen waarom deze mensen zo blij zijn, als er weer eens bezoek uit Nederland komt. Dat geldt zeker ook voor vakantiegangers! Gereformeerde Spanjaarden kunnen zich soms echt alleen voelen.... In totaal zijn er nu acht predikanten en is er één predikant in opleiding. Als belijdenis onderschrijft men de bekende drie formulieren en de Westminster Confessie. Verder heeft men de afgelopen jaren hard gewerkt om een gereformeerde kerkorde op te stellen; ook hier kon hulp vanuit Nederland goed gebruikt worden. Sommige Spanjaarden krijgen bijna tranen in de ogen als de naam van ds. M. Brandes genoemd wordt....

Het samenleven in een kerkverband heeft ondertussen zijn waarde laten zien. Elk jaar wordt er een tweedaagse synode gehouden om de gezamenlijke belangen te bespreken en goede beleidsplannen uit te zetten. Daarbij worden standaard de BBK- en SBS-afgevaardigden uitgenodigd. Op die vergaderdagen komen heel diverse onderwerpen aan de orde. Waarmee kunnen we elkaar helpen? Hoe kunnen we de projecten op elkaar afstemmen? Hoe verdelen we de beschikbare ondersteuning vanuit Nederland? Waarover kunnen we voor elkaar bidden? In de wandelgangen van de synode 2002 haalt later één van de broeders een gebedslijst uit zijn Bijbel om aan te tonen dat de Nederlandse kerken echt niet op deze lijst ontbreken.... Kan de synode volgend jaar de predikant in opleiding examineren? Waarom denken we niet over alle zaken gelijk? Zullen we afspreken om de bestudering van deze onderwerpen voort te zetten en er volgend jaar op terug te komen? Kunnen de Gereformeerde Kerken ons hierbij helpen? En heel praktisch: is het mogelijk dat het vakantiecamp van Málaga openstaat voor de leden van de zusterkerken? Wat jammer dat dit voor de leden van Tenerife dan toch nog te ver (te duur) wordt....

Cristo, Poder de Dios y Sabiduría de Dios

'Christus, de kracht Gods en de wijsheid Gods'.... Het staat kerkbreed gebeiteld op de kanselmuren van zowel Barcelona als Mataró. Deze Christus mag óók verkondigd worden aan de geroepenen in Spanje (1 Kor. 1:24). Het is verblijdend om te ervaren hoe schriftuurlijk dat gebeurt. Fijn om te zien hoe er geluisterd wordt. Hoe ontroerend is het als die vertrouwde psalmen opeens in het Spaans gezongen worden. Wat mooi om dan mee te kunnen zingen.... Dan is er echt eenheid in geloof!

Waarom nog geen volwaardige zusterkerkrelatie?

Deze vraag wordt vaak gesteld. Daarbij moet wel bedacht worden dat de jonge IRE-kerken nog echt kerken in opbouw zijn. In verschillende plaatsen kan nog geen volwaardige kerkenraad functioneren. Diakenen zijn er meestal wel, maar ouderlingen zijn nog dun gezaaid. Ondertussen wordt daar hard aan gewerkt! Dan is er nog een heikel punt: twee predikanten menen dat de opgroeiende kinderen mogen worden toegelaten aan het Heilig Avondmaal, weliswaar na onderzoek. Op de synode te Barcelona werd in oktober afgesproken om dit vraagstuk op de volgende synode open te bespreken. Voor- en tegenstanders zullen daarvoor een bijdrage voorbereiden. Aan de Nederlandse broeders werd gevraagd om hier in theologisch en kerkrechtelijk opzicht hulp te bieden.

Meeleven? Meehelpen?

De commissie SBS geeft elk jaar twee *nieuwsbrieven* uit over de ontwikkelingen in Spanje alsmede over de projecten welke door SBS ondersteund worden. Daarin vindt u ook de namen, adressen en telefoonnummers van de Spaanse kerken en haar predikanten. Wanneer u deze nieuwsbrieven wilt ontvangen, kunt u zich aanmelden via a.knoester@tiscali.nl of via tel 035-6945827. En tenslotte worden in de nieuwsbrieven ook enkele rekeningnummers genoemd, te weten postbanknummer 62 47 00 en bankrekeningnummer 50 40 16 575 t.n.v. Penningmeester 'Steun Broederschap Spanje' te Bussum. De verdere uitbouw van het IRE-kerkverband zal de noodzaak tot financiële ondersteuning eerder groter dan kleiner maken. Voor 2003 werd de Spaanse kerken €25000,- toegezegd. SBS hoopt dan ook van harte dat nieuwe donateurs zich zullen melden.